

Notat

Fra: DN

Til: MD

Dato: 03.12.2009

Evaluering av tilskuddsordningen "Tilskudd til universell utforming og tilgjengelighet for alle".

Direktoratet for naturforvaltning hadde i 2007 og 2008 ansvar for å gi tilsagn til kommuner og andre lokale aktører om tilskudd til universell utforming og tilgjengelighet for alle over statsbudsjettets kap. 1400 post 80. Tilskudd har vært utbetalt i 2007, 2008 og 2009.

Tilskuddsordningen har vært en tredelt ordning med følgende deler:

1. Kompetansebygging lokalt og regionalt – forvaltet av MD
2. Tiltak for bedre tilgjengelighet i og til grønne områder i byer og tettsteder – forvaltet av DN
3. Fjerne alvorlige hindringer lokalt – forvaltet av Husbanken

Formål med ordningens del 2 har vært å: "fremme systematisk kartlegging av hindringer, planlegging og gjennomføring av tiltak som kan gjøre viktige grønne områder i byer og tettsteder attraktive for alle i tråd med prinsippene for universell utforming". Dette var formålet slik det ble beskrevet i 2008. I 2007 var det fokus bare på gjennomføring av tiltak og ikke på kartlegging og planlegging.

Direktoratet for naturforvaltning er gjennom årets tildelingsbrev fra MD og MDs brev av 20.05.09 bedt om å foreta en "evaluering av tilskottsordningen BU 76 *Tilskudd til tiltak for bedre tilgjengelighet i og til grønne områder i byer og tettsteder* som virkemiddel for inkluderende friluftsliv" og å "dokumentere tiltak som får støtte fra tilskuddsordninger som DN forvalter som grunnlag for utvikling av eksempelsamling på feltet universell utforming".

Oppsummering

Samlet sett er inntrykket etter de to årene med tilskudd at ordningen har bidratt til å realisere hele eller deler av tilretteleggingstiltak i grønne områder i og ved byer og tettsteder. Med andre år i tråd med formålet med ordningen. Noen kommuner har søkt om tilskudd til større prosjekter der mange bidragsyttere er med, men det er også søkt om og tildelt midler til noen mindre prosjekter. Også disse har som regel flere involverte og bidragsyttere slik at tilskudd fra DN har utgjort bare en del av finansieringen. De aller fleste tiltakene er enkelttiltak lokalisert til ett bestemt område eller del av en satsing med flere tiltak innenfor et noe større, men likevel avgrenset område. Bare noen få av tiltakene siste år er tilskudd til en mer systematisk kartlegging av status for tilgjengelighet og behov for tilrettelegging for hele eller deler av en kommune. Flere av

kommunene som har søkt er blant de såkalte pilotkommunene for universell utforming som følges opp av MDs satsing.

Midlene har ført til realisering av en rekke flotte tiltak som vil bedre funksjonshemmedes muligheter til friluftsliv i og ved byer og tettsteder. Midlene har gått både til turveier/turstier, til lekeområder, badeplasser og fiskeplasser. I noen tilfelle kan det enkelte tiltaket synes lite. Det kan likevel ha bidratt til en betydelig bedring av situasjonen der slike tiltak har bidratt til å realisere tilgjengelighet for funksjonshemmede til allerede eksisterende friluftsområder og turveier og til å binde sammen eksisterende, tilgjengelige turveier. DNs inntrykk er imidlertid at tiltakene i begrenset grad inngår i en større helhetstenkning og planlegging av behov for tilrettelegging i kommunene. Det synes å være behov for et større fokus på en planmessig tilnærming til tilrettelegging for funksjonshemmede. En slik tilnærming kan trolig være enklere å oppnå på andre måter enn gjennom tilskuddsordninger til tilrettelegging.

Det har fra DNs side vært lagt vekt på ordningens fokus på tiltak i byer og tettsteder. Midlene har derfor i hovedsak vært prioritert benyttet til søknader om tilretteleggingstiltak i nærområdene der folk bor.

Oversikt og kort beskrivelse av de enkelte tiltakene.

Tilsagn gitt i 2007. Totalt kr. 1 4000,-

Utbetalt totalt kr.: 1 350 000,-. Tilsagn trukket: kr. 50 000,-

Nordreisa kommune, kr. 100 000,-. Utbetalt 03.03.08.

Elvepark langs Reisaelva. Etablering av tursti og bord, benker informasjonstavler, kunst m.m. Etablering av tverrforbindelse til stien fra Storslett skole.

Eidskog kommune, kr. 50 000,-. Utbetalt 22.10.08

Oppsetting av toalett ved lavvo, Matrand idrettslag.

Hornindal kommune, kr. 50 000,-. Utbetalt 22.10.08

Stier ned til og langs Storelva, gapahuk og fiskeplass like ved Hornindal skole. Etablert i samarbeid mellom kommunen og grunneierlag, fylkesmannen og NVE. Tilrettelagt for bevegelseshemmede og synshemmede.

Lindesnes kommune, kr. 50 000,-. Utbetalt 06.10.09.

Opparbeiding av badeplass ved elva Audna i tilknytning til etablerte og planlagte boligfelt på Vallemoen og nært Vigeland sentrum. Omfattende arbeid med graving, støping og steinsetting. Badeplassen er bygd for å betjene det publikum som bor i gang-/sykkelavstand fra stranda. Av den grunn er det ikke bygd toalett eller parkeringsplasser for bil.

Mandal kommune, kr. 20 000,-. Utbetalt 09.10.07.

Opparbeiding av plattform/utsiktspunkt ved laksetrapp i Holumsbekken, sidebekk/gytebekk til Mandalselva.

Kongsvinger kommune, kr. 200 000,-. Utbetalt 05.12.08.

Etablering av strandpromenade/turvei langs Glomma gjennom Kongsvinger sentrum. Strandpromenaden er ca. 2.5 km lang og har bidratt til at det nå er gjennomgående forbindelse gjennom sentrum fra Langeland i vest til grøntområdene på Tråstad i øst. Tilrettelagt med fast dekke, ledelinje og lyssetting.

Bodø kommune, kr. 50 000,-. Utbetalt 11.11.08.

Opparbeiding og forbedring av kulturstien Zahls vandresti mellom Kjerringøy Gamle Handelssted og Zahl-fjøsen. Stien er gjort lengre, slakere og bredere enn tidligere, og det er anlagt to broer for å oppnå universell utforming. Zahl-fjøsen er den tidligere driftsbygningen til Kjerringøy handelssted og sto ferdig i 1880-årene. Bygget er nå omgjort til et lokalt kulturhus for Kjerringøy. Gammel låvebro vil bli restaurert for å gi bevegelseshemmede tilgang også til 2. etasje i Zahl-fjøsen.

Tinn kommune, kr. 50 000,-. Tilsagn trukket 22.10.08.

Friluftsrådet vest, Haugesund kommune. Kr. 300 000,-. Utbetalt 22.10.08.

Opprusting av eksisterende turvei i Djupadalen, langs Eivindsvann. Det er bygget en 800 m lang turvei langs bredden av Eivindsvann, nytt servicebygg og badeplassen er utvidet med en rampe for rullestolbrukere. Turveien og servicebygget skal kunne brukes av personer med ulike funksjonshemninger, og anlegget er tilrettelagt for svaksynte, bl.a med ledlinje langs turveien.

Naturhistorisk museum, UiO, Oslo kommune. Kr. 50 000,-. Utbetalt 16.06.08.

Opparbeidet adkomstvei med slak stigning og fast dekke til Oldemors hage. Oldemors hage i Botanisk hage i Oslo tar vare på gamle, norske hageplanter og bidrar til å spre disse til nye og gamle hager. Anlegget er tilrettelagt som en sansehage for personer med demens.

Ski kommune, kr. 30 000,-. Utbetalt 30.10.08.

Utbedring av eksisterende "rullatorsti" som ble etablert i 2006, men som ikke holdt god nok kvalitet. Ski kommune har etablert en rundløype på ca. 800 meter som er tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne. Det er utført betydelig utbedringsarbeid på stien ved å drenere, planere og dekke med subbus. Løypen ligger i et mye brukt turterreng i nærområdet til Hebekk og går forbi en bål plass. Noe av stien følger en historisk løype som Ski historielag har etablert.

Porsgrunn kommune, kr. 200 000,-. Utbetalt 21.08.09.

Tilrettelegging av uteområde/nærmiljøanlegg ved Borge-Hovenga. Friområde som ligger tett opptil skole, barnehage, bo- og rehabiliteringssenter og omkringliggende eksisterende og planlagte boliger. Samarbeid med bl.a. Borge skole og brukerorganisasjonene. Gjennomført grunnarbeid, drenering og bygging av gangvei. Flere tiltak planlagt.

Rauma kommune, kr. 200 000,- (+ 100 000,- i 2008). Utbetalt 17.07.09.

Opparbeiding av turstier i Kammen friluftslivsområde i Åndalsnes. Oppgradering av eksisterende tursti og etablering av ny trase. Totalt 290 meter – med fast dekke, riktig bredde, møteplasser, ledelinje og tilrettelegging for belysning. Også tatt noe hensyn til allergikere.

Narvik soroptimistklubb, Narvik kommune. Kr. 50 000,-. Utbetalt 09.10.07.

Opprusting av tursti til turvei/rullestolstandard med lys, 270 m lang. Rydding av skog for å få igjen utsikt, satt opp to benker ved utsiktspunkt. Beliggende på åsrygg i Narvik sentrum.

Tilsagn gitt i 2008. Totalt kr. 1 500 000,-.

Utbetalt totalt kr.: 1 350 000,-. Tilsagn trukket kr. 150 000,-.

Oslo kommune, 125 000,-. Utbetalt 19.12.08

Tilgjengelighetskartlegging av turveinettet. Kommunen har kartlagt 80 % av turveier og turstier innenfor bebygd område av Oslo kommune (ikke markaområdene). Utviklet og brukt skjema med mange og detaljerte opplysninger om bl.a. stigningsforhold, dekke, ledelinjer osv.

Oslo kommune, Bydel Sagene, 25 000,-. Utbetalt 02.12.09

I samarbeid med bydelen har det lokale handikaplaget kartlagt tilgjengelighet til de totalt 21 parkene i bydelen. Et enkelt skjema for hver av parkene viser hvordan tilgjengeligheten vurderes med hensyn til framkommelighet på veier, fortauskanter, toalett, benker m.v. Det er gitt noen opplysninger/vurderinger av forbedringspotensial.

Seljord kommune, kr. 50 000,-. Utbetalt 27.11.09

Har som del av et stedsutviklingsprosjekt etablert en kort turvei – 60 m, mellom Brøløsvegen og Granvin kulturhus. Turveien bidrar til å binde sammen eksisterende turveier. Plantet trær langs veien for å skjerme mot støy fra trafikk og næringsbygg. Kommunen skriver selv: "Ved å velje denne løysinga så har med oppnådd å knytte saman eit nettverk av turvegar. Ein kan starte på turvegen i sentrum og kome seg ut til andre opplevingsstadar i natur- og kulturlandskap, Dyrskuplassen med sitt kulturmiljø som er tilrettelagt for universell utforming, samt Seljord sitt utandørs idrettsanlegg på Eventyrøy."

Porsgrunn kommune, 150 000,-. Utbetalt 21.08.09.

Tilrettelegging av kyststi og opplevelsessted på delstrekningen Heistadstranda – Hellås. Tilretteleggingen inkluderer grunnarbeid og tynning av vegetasjon, HC-toalett, 1 bål plass, 1 grillplass og to sittearrangementer i naturstein, fundament for fuglekikketårn og HC-parkering for 4 biler i tillegg til selve turveien. Det jobbes videre med flere elementer og lengre turvei.

Mandal kommune, 200 000,-. Utbetalt 20.08.09

Tilretteleggingstiltak på friluftsområdet Rosnes i skjærgården. Etablering av ilandstigningsheis, strand med tilhørende baderampe, HC-toalett fiskeplass og grillplass m.m. Området eies av Mandal kommune og vedlikeholdes og disponeres av Skriverhaven som er et alternativt skoletilbud til funksjonshemmede elever i 1.-10. klasse. Benyttes til dagsturer og leirskoleopphold, og lånes ut til andre kommunale enheter og familier med funksjonshemmede brukere.

Mandal kommune, 60 000,-. Utbetalt 20.08.09.

Etablering av handikaptoalett på eksisterende Furulunden naturlekeplass som er del av et større friluftsområde. Området Furulunden og Risøbank i Mandal ble i 2001 kåret til Årets friluftsområde med friluftsområder tilrettelagt for funksjonshemmede som tema.

Åseral kommune, 40 000,-. Utbetalt 04.12.09..

I forbindelse med reguleringsplan for Kyrkjebygd sentrum og Ørevatn har Åseral kommune fått utredet universell utforming av turstier og båtanlegg i et friluftslivsområde ved Ørevatn. Utredningen er sammenstilt i rapporter fra firmaene Grønn Strek og AT-Plan der universell utforming er ett av flere tema som er utredet. Utredningene viser plantegninger og kart over foreslåtte tilretteleggingstiltak i området.

Audnedal kommune, kr. 150 000,-. Utbetalt 06.10.09.

Opprusting av friområdet Byremoparken, sikret friluftsområder som ligger i nær tilknytning til tettstedet Byremo. Oppsetting av ny bro (til erstatning for gammel bro i dårlig forfatning) som forbinder friområdet Neset med Byremosanden. Broen har universell utforming, og i forlengelsen av broen og ut på stranden er det lagt rullestolmatt slik at rullestolbrukere kan komme ut til vannet. Partnerskapsavtale med fylkeskommunen om utvikling av området. Etablert parkeringsplasser som ytterligere forbedrer tilgjengeligheten til området.

Tromsø kommune, kr. 100 000,-. Utbetalt 27.11.09.

Etablering av baderampe på friområdet Telegrafbukta i Tromsø. Området er et mye brukt friluftsområde/badeplass sentralt beliggende på Tromsøya.

Lenvik kommune, kr. 50 000,-. Tilsagn trukket 27.10.09

Skulle gått til temaplan UU for Finnsnes sentrum. Planarbeid forsinket.

Meløy kommune, kr. 100 000,-. Tilsagn trukket 30.11.09

Søknad om oppgradering av tilkomstvei og toalettanlegg på Stia badeplass. Arbeidet forsinket.

Nordreisa kommune, kr. 100 000,-. Utbetalt 17.07.09.

Kartlegging og planlegging av det sentrumsnære friluftsområdet Kippernes. Området Goppa skulle også vært med, men ble utelatt etter anbefaling fra Valnesfjord helsesportsenter. Dialog også med Statskog og Bergen og omland friluftsråd. Omfattende planleggingsarbeid med involvering av brukergrupper og andre ressursmiljøer. Opplyser at det vesentligste av tiltak i planen forventes gjennomført i 2009.

Gjøvik kommune, 100 000,-. Utbetalt 21.08.09.

Restaurering av lekeområde i eksisterende park i Gjøvik sentrum. Søknaden inkluderte også ny baderampe, men denne ble nedprioritert da kommunen fikk mindre midler enn omsøkt.

Deltasenteret, kr. 100 000,-. Utbetalt 02.12.08 (kr. 250 000,- utbetalt 27.11.09)

Planlegging av konkurranse. Som ledd i oppfølging av rapporten om friluftsliv for funksjonshemmede har arbeidsgruppen foreslått en konkurranse mellom kommunene om å være flinkest i forhold til tre ulike aspekter ved tilrettelegging for friluftsliv for funksjonshemmede; Fysisk tilrettelegging, informasjon og organisert aktivitet. Deltasenteret søkte og fikk ansvar for å gjennomføre denne konkurransen. Det ble satt av kr. 100 000,- til Deltasenterets arbeid med saken. Deltasenteret har videre mottatt kr. 250 000,- i 2009 til premier i konkurransen som har tre ulike klasser med en premie på kr. 50 000,- hver; fysisk tilrettelegging, informasjon og aktivitet/organisert aktivitet. Det er også satt av kr. 100 000,- til en sammenlagtpremie til den kommunen som har best innsats totalt sett for alle disse områdene.

Kongsvinger kommune, kr. 50 000,-. Utbetalt 27.11.09.

Opparbeiding av tursti/turvei langs Sagåa gjennom Austmarka sentrum. Arbeidet er delvis gjennomført og rapportert og bilder av veien er mottatt. Det er også planlagt en bro over elven der fundamentene på hver side er ferdig, mens broen ikke er ferdig.

Rauma kommune, kr. 100 000,-. Utbetalt 17.07.09.

Opparbeiding av turstier i Kammen friluftslivsområde i Åndalsnes. Oppgradering av eksisterende tursti og etablering av ny trase. Totalt 290 meter – med fast dekke, riktig bredde, møteplasser, ledelinje og tilrettelegging for belysning. Også tatt noe hensyn til allergikere.

Rapportering fra tiltakene og eksempelsamling

Direktoratet for naturforvaltning har mottatt rapporter om gjennomføringen av tiltakene fra alle som har fått midler. Kun for tre av søkerne er midlene blitt trukket tilbake. For to er årsaken at prosjektene har trukket ut i tid og ikke riktig er kommet i gang ennå. Den siste kommunen har ikke svart på henvendelser om rapportering.

De mottatte rapportene beskriver på en grei måte hva som er gjennomført og viser at kommunene gjennom samarbeid lokalt og ved å søke midler fra flere kilder har fått gjennomført mange, gode tiltak. Det synes imidlertid å være stor variasjon i hvor mye en får ut av midlene i den forstand at der det legges vekt på tyngre tilrettelegging i form av for eksempel breie turveier eller helt nye

badeplasser som opparbeides fra grunnen får en tilsynelatende langt mindre igjen for pengene enn der de brukes til å oppgradere allerede eksisterende tiltak.

Når det gjelder eksempelsamling er det imidlertid kun et fåtall som har utarbeidet informasjon som egner seg for å lage en eksempelsamling. Kommunene ble bedt om å utarbeide et eget, kortfattet informasjonsark, men kun et fåtall har gjort dette. Rapportene har greie omtaler og beskriver godt tiltakene som er gjennomført. Rapportene inneholder imidlertid i liten grad informasjon som vil ha særlig nytteverdi for andre. Spørsmål om å beskrive suksesskriterier og utfordringer generelt for denne type tiltak er i liten grad besvart i rapportene. Direktoratet for naturforvaltning ser det derfor ikke som hensiktsmessig å bruke materialet til å utarbeide en eksempelsamling. Dersom en ved en seinere anledning skal kunne utvikle en eksempelsamling om tilrettelegging for funksjonshemmede bør en trolig i større grad målrette bruken av midlene til en eller flere bestemte typer av tiltak som en ønsker å formidle gode eksempler om ved å ta direkte kontakte med aktuelle kommuner og andre aktører for å få utført spesifikke tilretteleggingstiltak som for eksempel opparbeiding av turveier for rullestoler og/eller med ledelinjer for blinde, bygging av toaletter, etablering av badeplasser og fiskeplasser osv. heller enn å etablere en tilskuddsordning. En bør også utarbeide standardiserte og mest mulig konkrete rapporteringsmaler slik at en får svar fra alle på de samme spørsmålene. Bare en generell beskrivelse av hva en ønsker svar på, slik det ble gjort for denne tilskuddsordningen gir ikke uten videre gode nok svar.